

Αθήνα 23. ΑΠΡ. 1987

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αριθ. Γνωμ. 2

Προς

το Υπουργείο Δικαιοσύνης

Διεύθυνση Υποθηκοφυλακείων-Τμήμα 2^ο

Σε απάντηση του υπ' αριθμ. 25470/1987 εγγράφου σας, με το οποίο τίθεται το ερώτημα εάν τα άμισθα υποθηκοφυλακεία είναι δημόσιες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 8 του Κώδικα περί Χαρτοσήμου, έχω την τιμή να σας γνωρίσω τα ακόλουθα μαζί με τη επιστροφή του άνω εγγράφου και της συνημμένης σ' αυτό αλληλογραφίας.

I.- Με τον όρο "αρχή" νοείται, σε αρμονία και με τον ορισμό της διατάξεως του άρθρ. 1 παρ. 4 ΠΔ 611/1977, το όργανο το αρμόδιο για την έκδοση εκτελεστών διοικητικών πράξεων, που ως εκ τούτου ασκεί ίδια δικαιοδοσία, χρησιμοποιεί σφραγίδα της υπηρεσίας και αλληλογραφεί με άλλες αρχές, ώστε να διακρίνεται από τους κυρίως υπαλλήλους, που προπαρασκευάζουν την έκδοση των διοικητικών πράξεων ή επιμελούνται για την εκτέλεσή τους (Η. Κυριακοπούλου, Δίκαιον των Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων, 1954, σελ. 5-6, Μ. Στασινοπούλου, το Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, σελ. 55). Εξάλλου από την αρχή διαστέλλεται η δημόσια υπηρεσία. Η δημόσια υπηρεσία είναι συγκρότημα οργάνων, στα οποία έχει ανατεθεί τμήμα δημόσιων υποθέσεων και ενεργειών, ή, σύμφωνα με άλλο ορισμό, η συστηματική επιδίωξη των σκοπών της πολιτείας με μέσα που προσιδιάζουν στην πολιτική εξουσία (Κυριακόπουλος, ανωτ., Μ. Στασινοπούλου, συμβολή εις την έννοιαν της δημοσίας υπηρεσίας, Επιστ. Επετ. Διοικ. Μελετών, Τόμ. Β', σελ. 142,

βλ. ιδίως ~~ΣΕ~~ 2913/1970 αναφορικώς με τα αγροτικά ιατρεία, που παραλλήλως δεν αποτελούν, ως σημειωθεί, δημόσιες αρχές). Ειδικότερα αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες με την έννοια του άρθρ. 2 παρ. 1α Ν. 51/1975, που διαστέλλονται από την λεγόμενη ειδική αυτοδιοίκηση, είναι οι δημόσιες υπηρεσίες, που διαθέτουν εποπτευόμενη μερική διοικητική αυτοτέλεια για την πλήρωση των αντίστοιχων διακριτών υπηρεσιακών αναγκών. Επομένως για την απάντηση στο προκείμενο ερώτημα προηγείται η οριοθέτηση της νομικής φύσεως των υποθηκοφυλακείων μέσα στα πλαίσια των προδιαληφθεισών εκγενιεύσεων, με γνώμονα το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς, που τα διέπει.

II.- Οι υποθηκοφύλακες, όπως και οι συμβολαιογράφοι, είναι επικουρικοί δικαστικοί υπάλληλοι ή συνεργάτες των δικαστικών λειτουργών ή, κατ'άλλη έκφραση, επουσιώδη δικαστικά πρόσωπα (Ράμμου, Εγχ. Αστ. Δικον. Δικ., Τομ. Α', 1978, παρ. 30 σελ. 65, Οικον. Λιβ. παρ. 18 και 19, Γ. Μπαλή, Εμπρ. Δίκ., παρ. 301). Οι άμισθοι υποθηκοφύλακες διαφοροποιούνται από τους έμμισθους από ορισμένες απόψεις, που ανάγονται, όπως εξάγεται από τα άρθρα 92 παρ. 4 και 5 του Συντάγματος, τον Ν. 724/1977, τα άρθρ. 18 περ. 1 Ν. 1586/1986, 12 και 15 επ. του από 19/23.7.1941 Δ/τος, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 2224/1952, 1344 ΑΚ και 13 ΝΔ 4201/1961 και τον Ν. 325/1976, α) στην υπηρεσιακή κατάσταση β) τον δικαιούχο των εισπραττόμενων δικαιωμάτων και γ) την αστική ευθύνη. Κατά τα λοιπά δεν παύουν οι άμισθοι υποθηκοφύλακες από το να είναι άμισθα δημόσια πρόσωπα, όπως άλλωστε και οι συμβολαιογράφοι σύμφωνα με το άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 670/1977, αφού δίδουν όριο της υπηρεσίας, αναπληρούνται από συμβολαιογράφο ή συμβολαιογραφούντα ειρηνοδίκη και υπόκεινται με τους έμμισθους σε ενιαίο σύστημα εποπτείας και επιθεωρήσεως. Γενικότερα δεν είναι άγνωστη στο Δίκαιο η άμισθη εκτέλεση δημόσιας λειτουργίας

... (Κυριακόπουλος, ανωτ., σελ. 9). Περαιτέρω, οι υποθηκοφύλακες, έμμισθοι ή άμισθοι, δεν αποτελούν αρχή, αφού δεν συγκεντρώνουν τα προδικαληθέντα γνωρίσματα της δημόσιας αρχής. Παραπέμπω ως προς τούτο στην υπ' αριθμ. 13/1986 γνωμοδότηση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου. Από την άλλη πλευρά τα βιβλία που τηρούνται από τους υποθηκοφύλακες και φύλακες μεταγραφών, χαρακτηρίζονται με το άρθρο 791 παρ. 1 Κ. Πολ. Δ. ως δημόσια και οι πράξεις που καταχωρίζονται στα βιβλία αυτά είναι πράξεις της δημόσιας αρχής, που πραγματοποιεί στην αρχή της δημοσιότητας (Γ. Μπαλή, ανωτ., παρ. 192, Α. Γεωργιάδη, Εμπρ. Δίκ., Τεύχ. Γ', 1983, παρ. 41-15, ΑΠ 888/1977 ΝοΒ 26 σελ. 703). Από αυτό σε συνδυασμό με την ως άνω ιδιότητα των υποθηκοφυλάκων και την οργάνωση των αντίστοιχων υπηρεσιών παρέπεται, ότι τα υποθηκοφυλακεία αποτελούν αυτότελες δημόσιες υπηρεσίες, εξαρτώμενες από τις δικαστικές αρχές (ΣΕ 1991/1951 θέμ. Ξ Γ' 123). Πιο συγκεκριμένα, παρά το ότι το Δ/γμα της 19.1.1932 "περί μισθώσεως οικημάτων διά την στέγασιν δημοσίων υπηρεσιών" δεν εφαρμόζεται και για τα άμισθα υποθηκοφυλακεία, δημόσιες υπηρεσίες, σε περιορισμένο βαθμό κατά παραχώρησή, αποτελούν και τα άμισθα υποθηκοφυλακεία, δεδομένου ότι είναι κομοειδή τα υπηρεσιακά καθήκοντα των εμμίσθων και των άμισθων υποθηκοφυλάκων, οι έμμισθοι και οι άμισθοι υποθηκοφύλακες είναι εξίσου επικουρικοί δικαστικοί υπάλληλοι κατά τ' ανωτέρω και γενικώτερα δεν διαστέλλονται τα έμμισθα και τα άμισθα υποθηκοφυλακεία σε άλλες περιπτώσεις, εκτός από εκείνες, όπου υπάρχει ενδινη πρόβλεψη στον νόμο. Έτσι τα άρθρα 26 Α του Κώδικα περί τελών χαρτοσήμου διαλαμβάνει περί υποθηκοφυλακείων αδιαστίκτως. Είναι χαρακτηριστικό συναφώς το ότι οι νηολόγοι και ναυτικοί υποθηκοφύλακες είναι πάντοτε έμμισθοι. Για τους λόγους

αυτούς άλλωστε όλα τα Υποθηκοφυλακεία του Κράτους υπάγονται σε ενιαία Διεύθυνση του Υπουργείου Δικαιοσύνης ως κεντρικής υπηρεσίας. Κατά ταύτα τόσο τα έμμισθα, όσο και τα άμισθα υποθηκοφυλακεία α) δεν αποτελούν δημόσια αρχή και β) αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες, άρα με κάθε εκδοχή η έννοια της διατάξεως, για την οποία πρόκειται, είναι κοινή για τα έμμισθα και τα άμισθα υποθηκοφυλακεία. Παρά ταύτα το συμπέρασμα αυτό είναι ενδιάμεσο και δεν προσφέρει ως εκ τούτου πλήρη απάντηση στο προαίτιο ερώτημα. Και τούτο διότι δεν αποκλείεται να χρησιμοποιείται ο όρος αρχή σε διάταξη νόμου, από περιεχόμενο της οποίας εξάγεται, ότι πρόκειται πράγματι για δημόσια υπηρεσία (Ν. Ξανθούλη, συμβολή εις την έννοιαν του όρου "αρχή", Επεθ. Δημ. και Διοικ. Δικ., 1958, σελ. 405). Συνεπώς το ζήτημα εντοπίζεται τελικώς στο εάν ειδικώς με την έννοια της διατάξεως του άρθρου 8 του Κ.Τ.Χ. νοούνται και οι δημόσιες υπηρεσίες προσθέτως με τις δημόσιες αρχές.

III:— Με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του ΠΔ της 28.7.1931 "περί Κώδικος των Νόμων περί τελών Χαρτοσήμου" γίνεται αναφορά σε προσημιδή του εγγράφου ενώπιον δικαστηρίων ή άλλης αρχής του Κράτους ως προϋπόθεση υποβολής στο οικείο τέλος. Στην διάταξη του άρθρου 17 παρ. 1α' του ίδιου Κώδικα χρησιμοποιείται ο ταυτόσημος με την αρχή του Κράτους όρος "δημόσια αρχή". Τούτο σημαίνει, ότι αρμόζει συναφώς όμοια ερμηνεία, αφού πρόκειται για διατάξεις που έχουν περιληφθεί στο ίδιο νομοθετικό κείμενο. Παραλλήλως άξιο σημειώσεως είναι και το ότι το άρθρο 40 παρ. 2 Α'α' του μνησθέντος Κώδικα διαλαμβάνει περί εγγράφων συντασσομένων ενώπιον συμβολαιογράφων ή άλλων αρχών του Κράτους, ώστε να διαδηλωθεί εμμέσως η άποψη ότι σε σχέση με την εφαρμογή του ως άνω Κώδικα λογίζεται ως αρχή και ο συμβολαιογράφος.

Π

που όμως επίσης δεν αποτελεί αρχή κατά νομική ακριβολογία. Ενδεδειγμένως με βάση αυτές τις απόψεις σε συνδυασμό με το ότι η προσηγομική εγγράφου σε δημόσια υπηρεσία εμπεριέχει προσηγομική στην αρχή, στην οποία υπόκειται εκείνη, φαίνεται να αποκλείουν οι οικονομικοί έφοροι, στους οποίους αποκλειστικώς επιφυλάσσει το άρθρ.66 του άνω Κώδικα την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων αυτού του Κώδικα (Γνωμοδ.Εισαγγ.Α.Π.33/1934, Κ.Σιφναίου, Οργ. Δικ. και Συμβολ., 1958, σελ.30, 10/1951 θέμ.ΞΒ' 159, 14/1974 Νο 23 σελ.241), προς την γνώμη, ότι κατά την περίπτωση, για την οποία πρόκειται, υπόκεινται στο απλό τέλος τα οικεία έγγραφα και όταν προσάγονται για εγγραφή υποθήκης κλπ, (πρβλ. Δ.Μαγκριώτη-Αρ.Σταυροπούλου, Τα τέλη Χαρτοσήμου, 1949, σελ.30-31).

Ο Αντεισαγγελεύς του Αρείου Πάγου

Α. Βερνάρδος

Αναστάσιος Βερνάρδος